

Izhaja vsaki četrtrek
in velja s poštno vred
in v Mariboru s pošiljanjem
na dom
za celo leto . . 3 fl.
" pol leta . . 1 fl. 50 k.
" 1/4 . . — fl. 80 k.
Brez pošiljanja na dom
za celo leto . . 2 fl. 50 k.
" pol leta . . 1 fl. 30 k.
" 1/4 . . — fl. 62 k.
Posamezni listi se dobijo
pri knjigarju Novaku na
velikem trgu za 5 k.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

Podučiven list za slovensko ljudstvo.

„Poduk v gospodarstvu bogati deželo.“

Naročnino sprejema vred-
ništvo v Mariboru.

Rokopisi se ne vračajo,
neplačani listi ne
prijemajo.

Oznanila se prijemajo,
plača za vrstico je 10 k.
in za kolek 30 k.

Štv. 4.

V Mariboru 23. januarja 1868.

Tečaj II.

Gospodarske stvari.

O hrastju.

(Dalje.)

Vrnimo se sedaj spet k našemu predmetu, k hrastju. Videli ste korist in lahkoto, s katero se zemlja v vrednosti jako povzdigne, ktera za drugo ni, nego za gozd zavoljo svojega primerne položaja in globoke zemlje. Dostikrat se pa tudi kraj potokov, jarkov in v grapah želod ali hrastiči z dobrim vspehom zasajujejo, kar spet veliko dobička donaja. Po gozdih, kjer je saj 4 k večemu do 6 érevljev globoka zemlja se kaj koristno želod sadi, ali saj zmes med drugim gozdnim drevjem po praznotah in lehah, ako še gozd ni prestar. Navadno se sadi drevesce v rajdi 3 éevlje eno od drugega, rajde pa en seženj ena od druge: tako spraviš nad 3000 raznih dreves na en oral. Tak mlad gozd, kojega si zasadil z izvzetimi mladimi eno do 5 let starimi drevesi iz goščav svojega gozda zapuščenega, ker si iz semena gozdnih dreves ne veš izrežati mladih drevesic, ti čudovito hitro raste, in že najmanj v desetem ali saj 15 letu najdeš dovolj mladih dreves za razne potrebe. Posebno moraš tu nakazane drevesa v ozir jemati, koja so krevljasta, od snega polomljena, v preveliki goščavi, ali od zločinske tatinske črne roke presekana, jim venci, spodnje veje oklestene kot smrekam, hojam jelkam; tako drevo si težko več kedaj opomore, in to tem manj, ako se je to poleti zgodilo, ker je po deblu preobilno ran, iz kojih se smola ali sok cedi, in je tako overa v vspešno visokost rasti, naj še na tako ugodnem torišču ali zemlji stoji: vršičev le kakih 3 do 4 palcev dolgih požene. — Od tega te lahko prepričam s svojimi tako od nesrečne krivične roke poškodovanimi drevesi gozdnimi. — Da bi strela razjasnila take zakajene črne možgane vtrajljivega izvrška človeškega rodu — ki se predrzne stegniti svojo omazano grdo roko na ptuje blago, kojega nikol ne misli niti ne more povrniti! — Ali ne veš, da za spomladom pride leto, za letom jesen, za jesenjo pa zima!? — Skrbi toraj za potrebne reči na poštenu način o svojem času, in ne bodi kot živina brez pameti, da v silo ne prideš, ker praviš: „Nisem imel, sem moral vzeti!“ — ali pa celo svojo krivico izgovarjaš, kakor sem sam slišal: „Saj mešnikom in gospodom ni greh kaj jemati!“ — „Kra-“ „sti“, hočeš reči. Za Božjo voljo! Kteri hudič ti je ta peklenški nauk prinesel in te tega ničel? ktera izmed deseterih zapovedi božjih to velevala? — To je porod iz pekla, kjer je vsa laž in krivica shranjena in doma. — O tatinski nesrečnež! tebi gotovo tudi ni sveto ptuje blago niti kmetovo, niti želarjevo, niti hlapčevo ali kake vboje toda redne skrbne in delavne dekle. — Grdoba! bodi skop po krčmah, sejmi v ošabnih nošah, in varuj se kozmate lenobe in smrdljive nečistosti, ter se raje uči lepih potrebnih reči za svoj sedajni in prihodnji stan; verjemi mi: vsega boš zadost imel! — Dokler boš ti razuzdanelec prevzet, v lenobi zaplesnjen zapravljenik, vsem vetrovom enaki raztresnenec brozi sramote in značaja — in ti ošabna gizdelinka se vrteča kot petelin na strehi odkod kteri primaha — vaju oče pa zavošeni mastni klobuk nosi, da vsi psi za njim dirjajo! — ne bo se vam bolje godilo. — Ali kamo sem spet zabredel? Bog mi greh odpusti! vse blage nedolžne duše pa mi naj prizaneso, ako sem se zlagal.

Tudi mladih hrastičev ne smeš klestiti, zakaj prehaboto potem na vršičih rastejo, ki se k tlom nagnejo, in potlej več ne zravnajo, ako jih h kolu ne privežeš. Kadar pa že močna

debla imajo, se jim zamorejo veje odžagati tik debla, da daljše gladko in lepše deblo dobijo; to mislim jim ne škoduje, kakor sem na svojih hrastih zapazil. Inače pa so razna plemena hrastov. Eni od narave gladka visoka debla storijo, drugi pa komaj seženj od zemlje že veje razprostirajo; tim malo koristi veje odžagati, ker jih spet še obilnejše poženejo, česar se sam lahko prepričam.

Na tak način je vedno iz mladega gozda drv za kurjavo, za razno manjšo rabo kot: rante, kolje, raglje, obroče, vejevje itd., dokler ne stoji kakih 4 do 500 smrek, hoj ali jel in drugega za kmetovanje potrebnega visokega drevja na enem oralu vseh skupaj v lični razmeri do 200 let; in ako vsako drevo le po 10 for. ceníš, je oral takega gozda 4 do 5000 for. vreden! — Kdor pa ima samo hrastje, kako se vidi na eni ravnini zunaj Lukavee, ko se k sv. Križu nad Ljutomerom pelja, dozdeva se mi v „Logarovcih“; ali inače navadno gozdno globoke zemlje lego, in si tako oskrbi z majhnim trudom s sajenjem želoda na isti način kot je zgoraj rečeno hrastov gozd, ima za 100 do 200 let najmanj 300 hrastov. In ako en hrast le za 20 for. cenimo, znese en oral hrastovega gozda 6000 for! — Ker se pa sedaj tako hrastje po 40 do 60 for. prodaja; bi bila vrednost takega gozda 12.000 do 18.000 for. V Ivajncih župnije Negovske je letos neki barantač iz Trsta enemu kmetu za en hrast 140 for. samo za golo deblo ponujal! pa ga ni dal.

(Konec prihodnjič.)

Vrtnarstvo.

Nerodovito sadno drevo, koje še tako črstvo raste, da ga je škoda posekati, se tem prerodi, da semu veje čez polovico porežejo, deblo z drevesnim mazilom dobro namaže, okrog debla zemlja do korenine, izkoplje in z živo rodovito zemljo obsuje.

V sadovnjakih so senice zato velike dobrotnice, ker gosnice in drugi mrčes marljivo pobirajo. Namesto da jih mnogi kratkovidneži lovijo in nevsmljeno davijo, bi boljše bilo, če bi jih k sadnim drevesom s tem vabili in privajali, da bi jim zrele solčnice na drevesa vesili, ktere te ptice zlo rade imajo.

Kako se od dreves lahko in celo odvrne mah in lišaj. — Neki naj imenitnejši vrtnarjev v Parizu ima zmirom v sodih pripravljene vode, v kateri je malo lužne soli (potaše) razto-
ljene; s to vodo pere marljivo drevesa, da na njih ne raste mah in se ne vgnjezdijo mrčesi. — Pri takem ravnanju rasto drevesa urno, dobijo kot zrelo gladko skorjo in tako rekoč železno zdravje; prinašajo pa zatoraj tudi obilno sada.

Navodi k narodnemu gospodarstvu.

(Dalje I del.)

6. Po promenjivanju se roba, blago ali kapital množi; ta pomnožek je enak razločku med tem, kolikor je bilo blago vredno poprej ko se je v drugo predelalo in kolikor zdaj velja. K. p. en fund volne velja 1 fl.; ta se je spredla in ta preja velja 1 fl. 50 kr.; tu se je blago (ali jegova vrednost) za 50 kr. pomnožilo, kar je razloček med prejšno in zdajno veljavo. Se ta preja stke in sukno 2 fl. velja, je prilika drugi takšni razmeri. Pomnožek blaga ali kapitala je enak razločku med prejšno in novo veljavo; to hoče